

Raadsbrief

Datum 22 april 2025

Onderwerp Collegebesluit Ondertekenen Schone Lucht Akkoord
Versienummer 3

Portefeuillehouder Arjan Spaans

Samenvatting

Het college heeft besloten om in het voorjaar van 2025 het Schone Lucht Akkoord (SLA) te ondertekenen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de moties die de Raad heeft aangenomen over de ondertekening van het SLA. Dit past bij de ambitie uit de Omgevingsvisie om als Zwolle, binnen de beïnvloedingssfeer van de gemeente, een significante bijdrage te willen leveren aan de verbetering van de luchtkwaliteit. Zwolle zal na toetreding behoren tot de 122 gemeenten, die naast de 12 provincies en de rijksoverheid, het SLA uitvoeren.

Bijlagen

Uitvoeringsagenda Schone Lucht Akkoord 2024 – 2030

Openbaarheid

- ☒ Openbaar
☐ Geheim

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

de wijze van afdoening van de motie M28-3 Zwolle tekent Schone Lucht Akkoord.

Inleiding

Zwolle vindt de gezondheid van haar inwoners belangrijk. Zowel in het coalitieakkoord, de Omgevingsvisie als in de in 2024 vastgestelde Koers Sociaal Domein is gezondheid een centraal thema. Schone lucht is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Mede naar aanleiding van oproepen vanuit uw Raad heeft het college onderzocht of het Schone Lucht Akkoord (SLA) ondersteunend kan zijn bij het streven naar schone lucht in Zwolle en of ondertekening van het akkoord voldoende ruimte geeft om hier een Zwolse invulling aan te geven. Te meer omdat we in Zwolle al voldoen aan de geldende luchtkwaliteitsnormen. Deze raadsbrief geeft een toelichting op het besluit van het college om in het voorjaar 2025 het SLA te ondertekenen.

Kader

- Omgevingsvisie Ons Zwolle van morgen 2030

Kernboodschap

Het college heeft besloten om in het voorjaar van 2025 het Schone Lucht Akkoord (SLA) te ondertekenen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de moties die de Raad heeft aangenomen, waarin het college werd opgeroepen om het SLA te ondertekenen. Dit past bij de ambitie uit de Omgevingsvisie om als Zwolle, binnen de beïnvloedingssfeer van de gemeente, een significante bijdrage te willen leveren aan de verbetering van de luchtkwaliteit.

Datum 22 april 2025

Toelichting

Zwolle vindt de gezondheid van haar inwoners belangrijk. Zowel in het coalitieakkoord, de Omgevingsvisie als in de 2024 vastgestelde Koers Sociaal Domein is gezondheid een centraal thema. Schone lucht is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Gelukkig voldoen we in Zwolle aan de geldende wettelijke normen voor luchtkwaliteit. Ook voldoen we in Zwolle in 2030 naar verwachting aan de vanaf dan geldende aangescherpte voor luchtkwaliteit. Deze aangescherpte normen zijn recent vastgesteld in de nieuwe EU-richtlijn Luchtkwaliteit. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk om als Zwolle bij te dragen aan het landelijk doel om in 2030 berekend 50% gezondheidswinst te behalen ten opzichte van 2016 en het streven om, na 2030, toe te werken naar de meest recente WHO-advieswaarden (2021). Niet voor niets geven we in de Omgevingsvisie aan dat we, binnen de beïnvloedingssfeer van de gemeente, een significante bijdrage willen leveren aan de verbetering van de luchtkwaliteit. Het ondertekenen van het SLA past bij deze ambitie.

Ook heeft de Raad de afgelopen drie jaar 2 moties aangenomen over het SLA. Daarin roept de Raad het college op om het SLA te ondertekenen. Het college heeft in 2023 en 2024 aangegeven dat zij nog geen uitvoering wilde geven aan de moties. Hiervoor waren twee redenen. Ten eerste, omdat Zwolle voldeed aan de tot dan geldende luchtkwaliteitsnormen en aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (Engels: World Health Organization, WHO) uit 2005. Ten tweede omdat het onduidelijk was hoe binnen het SLA omgegaan zou worden met de in 2021 door de WHO aangescherpt advieswaarden voor luchtkwaliteit en wat de gevolgen voor Zwolle zouden zijn. In 2024 heeft de Staatsecretaris aangegeven het belangrijk te vinden om stapsgewijs naar de nieuwe WHO-advieswaarden toe te werken, maar dat 2030 niet haalbaar is. Het halen van de nieuwe WHO-advieswaarden in 2030 is daarom ook niet als doel opgenomen in de uitvoeringsagenda van het SLA. Daarmee heeft Zwolle voldoende ruimte om binnen de context van het SLA en aan de hand van eigen gekozen beleid, zoals de mobiliteitsagenda, instellen zero-emissiezone en de al ingezette communicatiecampagne houtstook een bijdrage te leveren aan het landelijk streven naar gezondheidswinst voor inwoners. Dat, gecombineerd met het uitgangspunt dat schone lucht belangrijk is voor de gemeente Zwolle, heeft het college doen besluiten om aan SLA deel te nemen.

Met de Zwolse deelname aan het SLA levert Zwolle, binnen de mogelijkheden van een gemeentelijke overheid, een bijdrage aan het landelijk doel om in 2030 berekend 50% gezondheidswinst te behalen ten opzichte van 2016 en het streven om na 2030 toe te werken naar de meest recente WHO-advieswaarden (2021). Zwolle behoort na toetreding tot de 122 gemeenten, die naast de 12 provincies en de rijksoverheid, het SLA uitvoeren. In Overijssel zal Zwolle de vierde gemeente zijn die het SLA ondertekend.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Het SLA heeft als doel de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren, met een beoogde gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016. Het maatschappelijk draagvlak voor dit akkoord is groot, mede dankzij de steun van de GGD en het RIVM.

De GGD benadrukt dat luchtverontreiniging een belangrijke oorzaak is van ziekte en sterfte in Nederland. Zij pleiten voor extra inzet op gezonde lucht en roepen alle gemeenten op zich aan te sluiten bij het SLA. Volgens de GGD veroorzaakt luchtverontreiniging ernstige gezondheidseffecten, zelfs onder de wettelijke normen, en treft het vooral kwetsbare groepen zoals kinderen, ouderen en mensen met luchtweg- of hart- en vaatziekten. Het RIVM ondersteunt dit standpunt en wijst op de aanzienlijke ziektelast door luchtverontreiniging. Fijnstof, ozon en stikstofdioxide spelen hierbij een

Datum 22 april 2025

grote rol. Het RIVM stelt dat luchtverontreiniging vergelijkbare gezondheidsrisico's met zich meebrengt als overgewicht en roken. Gemeenten hebben de zorgplicht om de gezondheid van hun inwoners te beschermen en moeten daarom actief bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit

Tegelijkertijd zijn er zorgen in de samenleving over mogelijke overregulering, bijvoorbeeld ten aanzien van houtstook. Veel Nederlanders genieten van hun houtkachels, maar de rook veroorzaakt gezondheidsklachten bij omwonenden. Er is een spanningsveld tussen het beperken van houtstook om gezondheidsredenen en het behouden van individuele vrijheden. Als gemeente moeten we bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma een balans vinden en lokale oplossingen bieden die zowel de gezondheid beschermen als rekening houden met de zorgen van onze inwoners over het behoud van individuele vrijheden. In het uitvoeringsprogramma zullen we beschrijven hoe we onze inwoners betrekken. Hanza is hierbij het uitgangspunt.

Communicatie

Vanuit de organisatie van het SLA is er geen formeel ondertekeningmoment. Ondertekening geschiedt per e-mail met de ondertekende brief als bijlage. Er is een persbericht over de ondertekening in voorbereiding. Daarnaast informeren we de relevante organisaties en ketenpartners rechtstreeks over het besluit.

Financiën

Inventarisatie Zwolse situatie en opstellen uitvoeringsprogramma (2025):

- extern advies inventarisatie en opstellen versie 1.0 van het uitvoeringsprogramma Schone Lucht in Zwolle: € 50.000,- (gedekt door incidentele middelen, Berap2022-1);
- interne begeleiding (2025): 150 uur (gedekt uit regulier budget R&E, beleidsadviseur Gezonde leefomgeving) + incidenteel inhoudelijke ondersteuning vanuit 0,1 fte beschikbaar budget voor thema luchtkwaliteit.

Regie en coördinatie uitvoeringsprogramma SLA (2026-2030)

In de begroting is voor het thema Luchtkwaliteit is structureel 0,1 fte beschikbaar. Voor adequate uitvoering van het SLA is naar verwachting vanaf 2026 aanvullende programmacoördinatie en -regie nodig alsmede de inzet van andere afdelingen. Hiervoor wordt een begrotingsvoorstel uitgewerkt voor het najaarsmoment 2025.

Risico's

1. Het SLA kan gevolgen hebben voor het inkoopbeleid, bijvoorbeeld op het vlak van de inkoop van emissieloze voertuigen. We houden hier in onze paragraaf Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen al rekening mee, maar het kan op termijn wel leiden tot extra kosten.
2. Het SLA kan leiden tot een discussie over een volledig verbod op houtstook, zoals bijvoorbeeld aangekondigd door de gemeente Utrecht. Het SLA geeft voldoende ruimte om aan dit aspect een eigen Zwolse invulling te geven.
3. Zwolle heeft zelf geen capaciteit om een uitvoeringsagenda voor het SLA op te stellen. Er moet dus externe capaciteit worden ingehuurd. Risico is dat er op korte termijn geen capaciteit met juiste kennis en ervaring beschikbaar is. Vooruitlopend op het besluit van het college zal informeel het netwerk van adviesbureaus worden benaderd om beschikbare capaciteit te inventariseren.

Datum 22 april 2025

Vervolg

De formele toetreding tot c.q. ondertekening van het SLA geschiedt via het versturen van een e-mailbericht met een door de wethouder ondertekende brief (verzoek tot toetreden) naar het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ter attentie van Stuurgroep SLA. Hierna wordt gestart met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Het college zal de Raad over de voortgang informeren.

Openbaarheid

Deze raadsbrief en bijlage zijn openbaar

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer